

Парламентские выборы 2012 года в Украине: общенациональное и региональное измерение

Анализируются особенности организации и проведения парламентских выборов в Украине 2012 года. Дана характеристика закона по которому проводились выборы. Сделан вывод, что он предпочтителен большинством политическим партиям.

Оценён электоральный потенциал политических партий и исследованы их программные установки накануне выборов. Установлено, что главными субъектами избирательного процесса были следующие политические партии: Партия регионов, Коммунистическая партия Украины, Всеукраинское объединение «Батьківщина», Всеукраинское объединение «Свобода», Политическая партия «Удар».

Отдельно акцентируется внимание на региональных особенностях парламентских выборов и даётся характеристика регионального распределения голосов избирателей. Выяснено, что социокультурное размежевание «Восток – Запад» имеет доминирующее влияние на электоральные предпочтения граждан в региональном измерении.

Охарактеризованы результаты выборов за пропорциональной и мажоритарной составляющей. Оценено влияние мажоритарной составляющей на структурирование Верховного Совета Украины.

Ключевые слова: Верховная Рада Украины, парламентские выборы 2012 г., избирательная система, политическая партия, избирательный округ, электоральный барьер.

* * *

УДК 364–787.522:314.151.3–054.7(=161.2)(4–11)

Касьянова М. М., кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародних відносин і зовнішньої політики, Донецький національний університет (Україна, Вінниця), докторант, Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова (Україна, Київ), k.marina81@rambler.ru

ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНО–ПСИХОЛОГІЧНОЇ АДАПТАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ МІГРАНТІВ У КРАЇНАХ СХІДНОЇ ЄВРОПИ КІНЦЯ ХХ – ПОЧАТКУ ХХІ СТ.

Викремлені та проаналізовані проблеми соціально–психологічної адаптації українських мігрантів у країнах Східної Європи кінця ХХ – початку ХХІ ст. Соціально–психологічна адаптація мігрантів з України у країні–реципієнти проходить доволі поступово. Існує кілька чинників, що впливають на дані процеси: психо–емоційний стан самого мігранта (суб'єктивний чинник), правова захищеність у приймаючій країні з боку Батьківщини, а також можливість взаємодії із соціумом. Здійснюючи міграцію, українці підсвідомо починає готувати себе до нових обставин життя, викликів та проблем, що можуть постати у зв'язку з переїздом. В цьому контексті слід зауважити, що країна–реципієнт повинна сприяти скорішому процесу адаптації мігрантів.

Ключові слова: міграція, адаптація, інтеграція, моделі соціальної адаптації.

Через глобальні соціальні проблеми, що викликані взаємозалежністю сучасного світу, нерівномірністю розподілу й використання природних ресурсів, соціального та економічного розвитку регіонів країн світу, процесів глобалізації всіх сфер життя, все більш актуальною стає проблема розширення потоків міграції. З огляду на зазначене, закономірним є той факт, що різко зросла інтенсивність як потенційної, так і реальної зовнішньої міграції населення України. Процеси міграції є витоком багатьох проблем та занепокоєнь з боку держави, як основного суб'єкта міжнародних відносин та гаранта безпеки своїх громадян. У зв'язку з цим порушується питання правової захищеності мігранта, легалізації його перебування у країні–реципієнті, а також його адаптація до приймаючого соціуму. Дослідники в даному напрямку аналізують існуючі проблеми інтеграції мігрантів, проводять порівняння ступеня впливу тієї чи іншої моделі на характер міжкультурної взаємодії [1; 6; 7].

Метою статті є дослідження проблеми інтеграції, а саме соціально–психологічного аспекту. Для того, щоб дослідити процес адаптації українців у країнах Східної Європи кінця ХХ – початку ХХІ ст., необхідно звернути увагу на декілька чинників: індивідуальні психологічні особливості іммігранта, прийняття його соціумом країни перебування та правова захищеність з боку держави–донора.

Індивідуальні можливості українського мігранта впливають на якість його адаптації в новому середовищі. Як правило, до участі в міграційних процесах спонукає незадоволеність своїм поточним матеріальним (або іншим) становищем. Саме тому можна стверджувати,

що самому процесу міграції передують етапи формування соціально–психологічної установки на еміграцію в певну країну, незалежно від строку перебування у приймаючій країні. При цьому, особисті й психологічні ресурси адаптаційної поведінки потенційних та реальних мігрантів суттєво відрізняються. Саме вони визначають успішність подолання відомих ризиків психологічних станів іммігранта, що виникають на різних етапах адаптації: ностальгії, акліматизації в новому середовищі, культурного шоку, кризи культурної й державо–громадянської ідентичності [2].

Перша проблема адаптації, з якою стикається мігрант у країні перебування, це усвідомлення нових проблемних ситуацій, оцінкою можливостей, що пропонує нова країна, порівняння умов існування, визнання та прийняття соціальних умов і реалій нового життя. Наступним кроком до інтеграції у нове середовище стає самореалізація (підтвердження кваліфікаційного, трудового рівня, сертифікатів) та формування психологічної готовності до зміни соціального статусу. Зазначені дії доволі часто негативно впливають на емоційний та психологічний стан мігранта, викликаючи розлади. Дана ситуація може стати наслідком протилежного результату – дезадаптації. Вона характеризується відчуттям втрати колишніх цінностей, емоційної нестабільності, невпевненості в майбутньому, замкненості у вузькому колі комунікації, переважно серед діаспори іммігрантів. У процесі адаптації іммігрантів проявляються численні соціально–культурні й соціально–психологічні феномени сприйняття взаємодії мігрантів та суспільства, що приймає: «культурна дифузія» (прийняття чи відторгнення культурних новацій від іншої культури), «культурного шоку» (сприйняття іншої культури), «культурний вибух» (взаємодія у найбільш сприятливому для порозуміння напрямі) [2].

Успішною можна вважати адаптацію у країні–реципієнті, якщо мігрант має: нормальний емоційний стан й настрої, здібність долати стресові, проблемні ситуації, усвідомлення наявності життєвих й професійних перспектив і можливостей, а також їх реалізації.

Українські мігранти в країнах Східної Європи зазначають про те, що раціональність завжди переважає над духовними цінностями. Так, вміння грамотно організувати процес роботи, дисципліна та порядок, сучасні технології, рівень розвитку економіки, соціальний розвиток у країні в цілому, а головне – рівень заробітної плати є пріоритетними за кордоном. Проте, емоційні компоненти є невід'ємною частиною перебування мігрантів у країні–реципієнті. Підтримку, турботу та взаємодопомогу українці можуть отримати лише в рамках власної соціальної групи, максимум, у колі діаспори. На цьому тлі виникає питання стосовно взаємодії мігрантів із соціумом приймаючої країни. Наявність соціальної підтримки, інформаційної, економічної та духовної дуже важлива в період адаптації. Для психологічного благополуччя найкращою є підтримка з емоційної сторони.

Отже, наслідки міграції до країн Східної Європи кінця ХХ – початку ХХІ ст. для України є прогнозованими та очікуваними. Низькі стандарти життя громадян спонукають їх виїжджати за кордон. У зв'язку з переміщенням у людей з'являються певні проблеми з психологічним станом. До того ж, у більшості мігрантів відбувається втрата професійної кваліфікації та зростає ймовірність втрати сім'ї. Позитивною стороною є лише можливість заробити гроші та змога залишитися у країні–реципієнті.

Слід зазначити, що міграція впливає не лише на державу, фінансовий сток мігранта, але й на його психо–емоційний стан. Складнощі, що виникають після прибуття до країни–реципієнта, погіршують стан і так

стурбованого невідомістю українця за кордоном. Для полегшення соціалізації громадян України владним структурам необхідно покращити правове поле захисту прав своїх співвітчизників.

Проблема захисту прав громадян України за кордоном є невід'ємною складовою дотримання фундаментальних прав та свобод людини та привертає до себе все більше уваги українського суспільства, а тому вимагає проведення цілеспрямованої зовнішньої політики в цій сфері. До того ж, українці, що відчують себе захищеними з боку держави, легше та швидше проходять стадії адаптації до приймаючого соціуму.

Офіційно, першочерговим інструментом захисту прав та інтересів України, юридичних осіб і громадян України, а також відновлення порушених прав, є діяльність консульських установ. На практиці, дані установи не можуть адекватно реагувати на всі порушення прав мігрантів у країні перебування. Доволі часто це аргументується не лише неефективною діяльністю дипломатичних представництв, а й елементарною правовою обмеженістю консульського реагування на події. Це пов'язано з тим, що консульські установи України не можуть виступати з боку учасників процесу в суді з метою захисту прав та інтересів наших громадян за кордоном, бути посередниками чи представниками у справах, які мають характер цивільно-правових спорів [3].

Ситуація навколо трудової міграції неодноразово була предметом легального обговорення та аналізу під час засідань Колегії МЗС, на які, зокрема запрошувалася Уповноважена Верховної Ради України з прав людини Н. І. Карпачова. На підставі узагальнених МЗС матеріалів щодо ситуації навколо українських трудових мігрантів за кордоном у Верховній Раді України Уповноваженою з прав людини була представлена спеціальна доповідь «Стан дотримання та захисту прав громадян України за кордоном» [4].

Запровадження більш дієвого механізму правового захисту співвітчизників за кордоном сприятиме реалізації засадного принципу діяльності Центру допомоги громадянам України за кордоном – доступності консульсько-правових послуг для кожного співвітчизника [5].

Верховна рада України має намір розширити повноваження Державної прикордонної служби, яка передаватиме дані з персональних баз даних у Міністерстві праці та соціальної політики. І тут вирішуватимуть, чи знімати державну допомогу для безробітного, котрий перетнув український кордон і не повідомив державу, з якою метою і на який термін це було зроблено. Такий закон має на меті підтримати соціальну акцію «не дивися на роботу за кордоном крізь рожеві окуляри» [6].

Хоча Україна й ініціює багато переговорів для підписання двосторонніх угод, але просуваються вони дуже повільно. З одного боку, країни зацікавлені в залученні людського капіталу, а з іншого – не готові поділитися можливостями своєї системи соціального забезпечення з українськими мігрантами. Особливо болючою ця проблема є для людей старшого віку. Можливості соціально-психологічної адаптації за подібних умов зводяться до мінімуму. Мігранти відчують психологічний тиск, вважають себе незахищеними та нікому не потрібними у країні перебування.

Важливою перепорою на шляху забезпечення прав українських мігрантів також є нечітка міграційна політика нашої держави. Так, вітчизняні й зарубіжні експерти зійшлися на думці, що міграційна політика України нині має дещо хаотичний характер і розуміється по різному фахівцями міністерств та інших органів державного управління, що опікуються галуззю [7].

Держави з перехідною економікою найчастіше мають розгалужене міграційне та трудове законодавство,

але не здатні забезпечити його дотримання – бракує інструментів та коштів. В Україні ж, за відсутності базового законодавства у цій сфері, складно вирішити питання навіть у правовому полі.

Отже, очевидно є необхідність вдосконалення діяльності роботи Міністерства закордонних справ та зміни акцентів зовнішньої політики у питанні захисту прав наших співвітчизників у найбільших країнах еміграції, організації цієї роботи на якісно новому рівні із залученням можливостей провідних правничих об'єднань, їх представництво за кордоном. З урахуванням пріоритетності цього завдання постає необхідність підвищення ефективності співпраці з профільними відомствами іноземних держав та міжнародними організаціями, громадськими організаціями, зокрема у сфері адаптації мігрантів до умов життя приймаючої країни.

Протягом кінця ХХ – початку ХХІ ст. міграційні процеси в Росії досягли значних масштабів. З однієї сторони, міграційний фактор відіграє виключно важливу роль у вирішенні невідкладних економічних й демографічних проблем Російської Федерації. З іншої сторони, міграція населення до Росії породжує ряд проблем, однією з яких є проблема соціальної та психологічної адаптації, що являє собою складний, багатоаспектний й доволі часто довготривалий процес, що пов'язаний із переживанням мігрантами змін, культурної відмінності, ізоляції й депривації [8].

Мотивацію населення України до міждержавної міграції пов'язують зі станом внутрішніх та зовнішніх чинників. Історично склалося, що РФ є найближчим сусідом та країною зі схожими цінностями, культурою та мовою. Українці, що виїжджають до цієї країни, розраховують на простішу процедуру адаптації, аніж у країні західного напрямку міграції.

Для допомоги соціальної адаптації власних громадян у Росії, Україна може лише покращити правове захищення власних громадян. Крім угод про працевлаштування, важливі гарантії прав та свобод трудових мігрантів містяться також і в угодах про соціальний захист та в інших спеціальних домовленостях у цій сфері. Відповідні угоди на сьогодні між державному та міжурядовому рівнях діють між Україною та Республікою Білорусь, Республікою Молдова, Російською Федерацією. Зважаючи на зазначене, необхідно активізувати процес укладення двосторонніх угод про соціальний захист, особливо з тими країнами, де перебуває найбільша кількість українських трудових мігрантів. Крім того, необхідно здійснювати постійний моніторинг за реалізацією вже діючих двосторонніх та багатосторонніх угод з метою їх ефективності та вдосконалення механізмів їх реалізації в інтересах громадян України. Також необхідно активніше використовувати існуючі універсальні та регіональні механізми захисту прав мігрантів.

Ускладнює становище мігрантів і той факт, що переважна більшість українців є нелегалами в повному розумінні цього слова. Найяскравішим прикладом є трудові мігранти – особи, які і перебувають, і працюють поза межами правового поля країни перебування. Саме ця категорія мігрантів знаходиться у найбільш важковому становищі. Такі особи майже повністю безправні у відстоюванні своїх прав та цілком залежні від роботодавця. При оформленні на роботу такі люди зазвичай укладають лише усний контракт, який, як правило, не дотримується, передусім порушується їхнє право на гідні умови праці, на отримання належної та своєчасної винагороди, соціальні гарантії тощо.

Систематично зі сторони українських мігрантів-нелегалів надходять до Уповноваженого численні звернення, в яких йдеться про факти порушення прав людини. Це викликано передусім проблемами,

пов'язаними з їхнім правовим статусом у країні перебування. Адже нелегальне становище таких осіб, їх правова неграмотність (часто вони не мають жодного уявлення про обсяг своїх прав та методи їх захисту, стаючи внаслідок цього об'єктом шахрайств та інших злочинних посягань), ускладнюють та обмежують можливості дипломатичних представництв України за кордоном щодо захисту їхніх прав та свобод.

Крім того, такі особи фактично позбавлені реальних можливостей самостійно відстоювати свої порушені права в суді або в інший спосіб, зважаючи на відсутність належним чином оформлених контрактів, а також той факт, що звернення до офіційних органів означає для них автоматичну депортацію з країни перебування.

Поворот до обмеження міграцій та силових методів їх регулювання знайшов документальне оформлення у прийнятій 2003 р. «Концепції регулювання міграційних процесів у Російській Федерації». (Цей документ було ухвалено замість «Концепції державної міграційної політики», розробленої ще наприкінці 1990-х рр., однак відхиленою урядом). Про цілісну міграційну політику вже не йшлося. Дії держави зосереджувалися на реєстрації іноземців, контролі та депортації. У центрі уваги опинилися запобігання нелегальній міграції та боротьба з тероризмом [1].

У січні 2007 р. набули чинності прийняті у липні 2006 р. закон «Про міграційний облік іноземців та осіб без громадянства в Російській Федерації» [9] та Зміни до Закону «Про правове становище іноземців» [10]. Законодавчі нововведення стосувались громадян держав, з якими Російська Федерація мала угоди про безвізові поїздки, тобто країн СНД, крім Грузії та Туркменістану, і передбачали значну лібералізацію порядку їхнього перебування або проживання в РФ. Спрощений порядок отримання дозволів на перебування та трудову діяльність діяв для них поза квотами прийому іноземців, що встановлювалися урядом. Дозволи видавалися за заявою, поданою до органу міграційної служби, до якої необхідно було докласти мінімум документів – посвідчення особи, міграційну карту, що заповнювалась в момент перетину кордону, документ про сплату держмита (раніше подавалися також довідки про відсутність судимості, про доходи, про місце проживання в Росії). Після цього мігрант мав місяць часу, щоб зібрати довідки про відсутність у нього соціально небезпечних хвороб, наркозалежності. Дозвіл на перебування видавався на термін до трьох років не пізніше, ніж через 60 днів після подання заяви (раніше шість місяців). Відмовити у ньому можна лише на підставах, вичерпний список яких міститься в законі. На оформлення дозволу на працевлаштування відводилося 10 днів. Його можна було набути і без попереднього запрошення від працедавця. Тобто трудовий мігрант був вільний у пошуках роботи. Що ж до працедавців, їм взагалі не потрібні дозволи на залучення іноземної робочої сили: достатньо повідомити відповідні державні органи про найм таких працівників.

Отже, слід зауважити, що саме українці підпадають під визначення співвітчизників у російському законодавстві. Саме з нашої держави до Росії виїжджають сотні тисяч людей (принаймні 1 млн.). До того ж громадяни України найкраще (порівняно з вихідцями із центральноазійських чи закавказьких пострадянських держав) відповідають вимогам щодо знання російської мови, рівня кваліфікації тощо. Має значення й те, що Росія залишається для нашої держави основним партнером в обміні населенням, між країнами зберігаються традиційні міграційні, родинні, ділові зв'язки, завдяки яким може поширюватися інформація та надаватися сприяння в переселенні чи тимчасовому працевлаштуванні [1]. Через зазначені фактори спрощеною є і процедура адаптації українських мігрантів до реалій

нового життя у Росії. Відчуття правової захищеності з боку України, відносно схожі цінності та мінімальні лінгвістичні відмінності сприяють скорішій соціалізації мігрантів і сприяють легшій адаптації психіки українців до нових умов.

Крім РФ, українська діаспора розселена в усіх інших союзних республіках колишнього СРСР. Велика кількість українців зосереджена на українському приграниччі в Молдові та Білорусі. За результатами перепису населення 2009 р., в Республіці Білорусь проживало 159 тисяч українців, що складає 1,7% від загальної кількості населення [11]. У той же час, у Білорусі тоді діяло 14 громадських організацій українців, 13 з яких зареєстровано органами юстиції Республіки Білорусь, 9 з них входять до Республіканського Білоруського громадського об'єднання українців (БГОУ) «Вагра», 3 – є членами Української Всесвітньої Координаційної Ради (Мінське міське культурно-просвітницьке товариство «Центр української культури «Січ», Гродненське міське культурно-просвітницьке товариство «Барвінок» та Українська науково-педагогічна спілка «Берегиня») [11].

Активно діють також Генеральне представництво в Республіці Білорусь Міжнародної громадської організації «Міжнародне вінницьке земляцтво», Генеральне представництво у Республіці Білорусь Міжнародної громадської організації «Земляцтво житомирян».

Нагальним питанням адаптації українців у Республіці Білорусь є врегулювання мовної політики. Українська мова у Білорусі викладається у 14 навчальних осередках [11].

Отже, соціально-психологічну адаптацію в Білорусі українські мігранти можуть отримати лише звернувшись до місцевої діаспори або суспільної організації. Спеціальних центрів з соціалізації українців не існує. Дану функцію покладено, в певній мірі, на дипломатичні представництва України та громадські організації. Розвиток культурної сфери, сприяння вивченню та підтримки знань рідної мови є одним з елементів покращення становища та розрядки психо-емоційного стану українця за кордоном.

Що стосується прав та адаптації українців у Республіці Молдова, то слід зазначити, що вона, як і в Республіці Білорусь, проходить паралельно з розвитком національної культури. У Республіці Молдова діють 259 українських фольклорних колективів, з яких 11 – зразкові. Традиційним стало проведення в Молдові щорічних новорічних свят, Днів слов'янської писемності й культури, Етнокультурного фестивалю, заходів з нагоди Міжнародного дня захисту дітей. У всіх цих заходах беруть активну участь українські творчі колективи, а також етнокультурні організації, як республіканські, так і місцеві. Крім того, українці щорічно організують заходи у рамках вшанування Шевченківських днів, днів пам'яті видатних діячів культури, святкують День незалежності України, інші знаменні дати української історії, народні свята [12].

Таким чином, можна зазначити, що українці адаптуються до нового життя в Молдові шляхом впровадження культурних цінностей, взаємодії з країною-реципієнтом переважно у культурно-гуманітарній сфері.

Отже, соціально-психологічна адаптація мігрантів з України у країні-реципієнти проходить доволі поступово. Існує кілька чинників, що впливають на дані процеси: психо-емоційний стан самого мігранта (суб'єктивний чинник), правова захищеність у приймаючій країні з боку Батьківщини, а також можливість взаємодії із соціумом.

Здійснюючи міграцію, українець підсвідомо починає готувати себе до нових обставин життя, викликів та проблем, що можуть постати у зв'язку з переїздом. В цьому контексті слід зауважити, що країна-реципієнт повинна сприяти скорішому процесу адаптації мігрантів. Неконтрольованість цього процесу можуть викликати наслідки суб'єктивного рівня (психічні розлади, захворювання мігранта, ін.) та загального рівня (розвиток етнічної ворожнечі, конфлікти всередині соціуму та ін.).

Україна, зі своєї сторони, забезпечує правову підтримку своїх громадян, але консульські установи обмежені у своїх діях на території інших держав. У країнах Східної Європи міграційна політика стосовно українців має гнучкий характер, що пояснюється зацікавленістю РФ, Республіки Молдова та Республіки Білорусь у робочій силі. Однак, кінець ХХ – початок ХХІ ст., як і у всьому світі, і досі болючим є питання нелегальних міграційних потоків, якими важко керувати, а тим більше, нормативно оформити. У подальшому необхідно вдосконалювати важелі впливу на потоки мігрантів та механізми зменшення тенденції до нелегальної міграції, лише тоді права адаптація кожного мігранта буде легкою та відбуватися виключно на легальному рівні.

Список використаних джерел

1. Малиновська О. А. Міграційна політика Російської Федерації: сучасні підходи й уроки для України / О. А. Малиновська // Демографія та соціальна економіка. – 2007. – №1. – С.50–60.
2. Маликова Н. Р. Социально-психологические феномены и ресурсы адаптации иммигрантов в условиях глобализации / Н. Р. Маликова. Социально-психологическая адаптация мигрантов в современном мире: материалы 2-й Международной научно-практической конференции / Ответственный редактор В. В. Константинов. – М.: Издательство «Перо», 2014. – С.101.
3. Захист прав і майнових інтересів українських фізичних та юридичних осіб за кордоном. Офіційний сайт Міністерства закордонних справ України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mfa.gov.ua/mfa/ua/publication/content/1872>
4. Виступ Уповноваженого з прав людини Н. І. Карпачової у Верховній Раді України під час представлення Спеціальної доповіді «Стан дотримання та захисту прав громадян України за кордоном» (2 квітня 2003 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ombudsman.kiev.ua/Vicnuk_4/vis4_04.htm.
5. Офіційний сайт Центру допомоги громадянам України за кордоном [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mfa.gov.ua/mfa/ua/517.htm>
6. Ганущак М. Безробітний? Куди ідеш? / М. Ганущак // Експрес. – 2007. – №85, 14–21 червня. – С.2.
7. Поташний Ю. Україна міграційна: міняємо докторів на чорнороби / Ю. Поташний // Віче. – 2008. – №21. – С.9–11.
8. Вступительное слово В. В. Путина на заседании Совета безопасности [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://archive.kremlin.ru/text/appears/2005/12/99294.shtml>
9. Федеральный закон Российской Федерации от 18 июля 2006 г. N109-ФЗ «О миграционном учете иностранных граждан и лиц без гражданства в Российской Федерации» [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.rg.ru/2006/07/20/migracia-uchet-dok.htm>
10. Федеральный закон Российской Федерации от 18 июля 2006 г. N110-ФЗ «О внесении изменений в Федеральный закон «О правовом положении иностранных граждан в Российской Федерации» и о признании утратившими силу отдельных положений Федерального закона «О внесении изменений и дополнений в некоторые законодательные акты Российской Федерации» [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.rg.ru/2006/07/20/inostanci-polozhenie-dok.html>
11. Українська діаспора в Білорусі // Стожарі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://svitua.org/index.php/tsikavo/chudasi/item/z89cM2X3f9.html>
12. Культурно-гуманітарне співробітництво між Україною та Молдовою // Посольство України в Республіці Молдова [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://moldova.mfa.gov.ua/ua/ukraine-md/culture>

References

1. Malynovska O. A. Migrantska polityka Rossijskoj Federatsii: suchasni pidkhody u roky dlia Ukrainy / O. A. Malynovska // Demografija ta sotsialna ekonomika. – 2007. – №1. – S.50–60.
2. Malikova N. R. Sotsialno-psihologicheskie fenomeny i resursy adaptatsii immigrantov v usloviyah globalizatsii / N. R. Malikova. Sotsialno-psihologicheskaya adaptatsiya migrantov v sovremenom mire: materialy 2-y Mezhdunarodnoy nauchno-prakticheskoj konferentsii / Otvetstvennyy redaktor V. V. Konstantinov. – M.: Izdatelstvo «Pero», 2014. – S.101.
3. Zakhyst prav i mainovykh interesiv ukrainskykh fizychnykh ta yurydychnykh osib za kordonom. Ofitsiyniy sait Ministerstva zakordonnykh sprav Ukrainy [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.mfa.gov.ua/mfa/ua/publication/content/1872>
4. Vystup Upovnovazhenoho z prav liudyny N. I. Karpachovoi u Verkhovnij Radі Ukrainy pid chas predstavleniia Spetsialnoi dopovidі «Stan dotrymanna ta zakhystu prav hromadian Ukrainy za kordonom» (2 kvitnia 2003 r.) [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.ombudsman.kiev.ua/Vicnuk_4/vis4_04.htm.

5. Ofitsiyniy sait Tsentru dopomohy hromadianam Ukrainy za kordonom [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.mfa.gov.ua/mfa/ua/517.htm>
6. Hanushchak M. Bezrobitnyi? Kudy yidesh? / M. Hanushchak // Ekspres. – 2007. – №85, 14–21 chervnia. – S.2.
7. Potashnii Yu. Ukraina mihratsiina: miniaemo doktoriv na chornorobi / Yu. Potashnii // Viche. – 2008. – №21. – S.9–11.
8. Vstupitelnoe slovo V. V. Putina na zasedanii Soveta bezopasnosti [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://archive.kremlin.ru/text/appears/2005/12/99294.shtml>
9. Federalnyi zakon Rossijskoj Federatsii ot 18 iyulya 2006 g. N109-FZ «O migratsionnom uchete inostrannykh grazhdan i lits bez grazhdanstva v Rossijskoj Federatsii» [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupa: <http://www.rg.ru/2006/07/20/migracia-uchet-dok.htm>
10. Federalnyi zakon Rossijskoj Federatsii ot 18 iyulya 2006 g. N110-FZ «O vnesenii izmenenii v Federalnyi zakon «O pravovom polozenii inostrannykh grazhdan v Rossijskoj Federatsii» i o priznanii utrativshimi silu otdelnykh polozenii Federalnogo zakona «O vnesenii izmenenii i dopolnenii v nekotorye zakonodatelnye akty Rossijskoj Federatsii» [Elektronnyy resurs]. – Rezhim dostupa: <http://www.rg.ru/2006/07/20/inostanci-polozhenie-dok.html>
11. Ukrainka diaspora v Bilorusi // Stozhary [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://svitua.org/index.php/tsikavo/chudasi/item/z89cM2X3f9.html>
12. Kulturno-humanitarne spivrobitnytstvo mizh Ukrainoiu ta Moldovoiu // Posolstvo Ukrainy v Respubliki Moldova [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://moldova.mfa.gov.ua/ua/ukraine-md/culture>

Kasianova M. M., PhD, Associate Professor at the Department of International Relations and Foreign Policy, Donetsk National University (Ukraine, Vinnytsia), the doctoral student, National Pedagogical Dragomanov University (Ukraine, Kyiv), k.marina81@rambler.ru

Problems of socio-psychological adaptation of Ukrainian migrants in Eastern Europe at the end of XX – beginning of XXI century

The article identifies and analyzes the problems of socio-psychological adaptation of Ukrainian migrants in the countries of Eastern Europe in the late XX – early XXI century. Socio-psychological adaptation of migrants from Ukraine in recipient countries takes place quite gradually. There are several factors affecting these processes: psycho-emotional state of the migrant (the subjective factor), legal protection in the host country from the Motherland, as well as the ability to interact with society. By migration, Ukrainian subconsciously begins to prepare itself to new circumstances, challenges and problems that may arise in connection with the move. In this context it should be noted that recipient country should facilitate the process of adaptation of migrants.

Keywords: migration, adaptation, integration, models of social adaptation.

Kasianova M. H., кандидат исторических наук, доцент, доцент кафедры международных отношений и внешней политики, Донецкий национальный университет (Украина, Винница), докторант, Национальный педагогический университет им. М. П. Драгоманова (Украина, Киев), k.marina81@rambler.ru

Проблемы социально-психологической адаптации украинских мигрантов в странах Восточной Европы конца XX – начало XXI ст.

Выделены и проанализированы проблемы социально-психологической адаптации украинских мигрантов в странах Восточной Европы конца XX – начала XXI века. Социально-психологическая адаптация мигрантов из Украины в страны-реципиенты происходит постепенно. Существует несколько факторов, влияющих на эти процессы: психо-эмоциональное состояние самого мигранта (субъективный фактор), правовая защищенность в принимающей стране со стороны Родины, а также возможность взаимодействия с социумом. Осуществляя миграцию, украинец подсознательно начинает готовить себя к новым обстоятельствам жизни, вызовов и проблем, которые могут возникнуть в связи с переездом. В этом контексте следует отметить, что страна-реципиент должна способствовать скорейшему процессу адаптации мигрантов.

Ключевые слова: миграция, адаптация, интеграция, модели социальной адаптации.

* * *

УДК 323.22/28.(327+477)

Заболотна М. Ф.,
аспірантка кафедри політології, Запорізький
національний університет (Україна, Запоріжжя),
maria_zabolotnaya@mail.ru

ВЛИВ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА НА ВИБІР ІНТЕГРАЦІЙНОГО КУРСУ НА ПРИКЛАДІ УКРАЇНИ ТА ЛАТИНСЬКОЇ АМЕРИКИ

У сучасному світі інтеграційні процеси стають все більш масштабними та охоплюють всі сфери життя. Інтеграція визначає ключові тенденції розвитку сучасного світу, бо, перш за все, вона впливає на трансформацію глобальної структури, глобального управління і нова інтеграційна структура має забезпечити активний розвиток людства в цілому. Головною метою даної